

GAZET'A TRANSILVANIEI.

Gazet'a esse de 2 ori: Mercurca si Sambet'a, F'icia una data pe septemana, — Pretiulu: pe 1 anu 10 fl. v. a. Pentru tieri esterne 15 fl. sun. pe unu anu séu 45 doidioceri, or 3 galbini si 3 doidioceri mon. sunatoria. Se p'numera la postele c. r., si pe la DD. corespondenti. — Pentru serie ad. de 10 vorbe mari séu mici inserate se ceru 8 cr. Ties' timbrals 30 cr. de fiecare publicare. Fara depunerea acestui pretiu inainte nu se voru mai primi publicar

Nr. 93.

Brasiovu, 24. Noembre 1862.

Anulu XXV.

MONARCHIA AUSTRIACA.

Epistola deschisa

Domnului Joana Gál la M. - Osiorneiu!

Domnulu meu! In Nr. 91 alu Gazet'ei Domni'ata teai adresatu catra D. redactoru cu epistola, in carea cu privire la expresiunea p'enzes intrebuintata de Dta in articolii din Közlöny Nrii 153—6 dai o explicatiune cuviintiosa si ceri totuodata cá Dn. redactoru se coréga observatiunile facute asupra expresiunii aceleia in Gazeta Nr. 87, ceea ce s'a si intemplat prin publicarea epistolei Dtale traduse din cuventu in cuventu, in catu ne place a spera, ca vei fi remasu indestulatu cu leal'a portare a Dlui redactoru catra Dta. Da'mi inse voia Domnulu meu a'ti spune, ca explicatiunile Dtale me atingu pe mine, eara nu pe redactorulu, din cauza ea eu am facutu pentru Gazeta extractulu din articolii Dtale si totu eu le am intretiesutu ici colo cate o mica observatiune, ceea ce se póte cunosce din subscrierea mea cu literele initiale pusa la capetulu art. in Nr. 89. Se pare inse ca Dta tiai adresatu epistol'a mai nainte de a priimi acestu Nr.

Atat'a fia de ajunsu spre o mai deaprópe informatiune si spre sciintia, ca in materi'a ce ai adusu pe tapetu cu atata zelu patrioticu demnu de ap'etierea toturoru locuitorilor ardeleni avemu a face pentru astadata numai amendo. Permitu inse din capulu locului si recunosc, cumuca in totu decursulu acestoru discusiuni nu a obvenitu, precumu singuru dici, si nu va obveni intre noi, precumu credu si eu, nici unu felu de diferentia séu de natura politica séu nationala, cá celu multu o diferentia in modulu de a ne cercetá si dijudecá pricinele saraciei nóstre ardelenesci. Eu inse pana in momentulu acest'a me indoiescu déca se va ivi intre noi inca si o asemenea diferentia de opiniuni. Se vedemu.

Se trecemu déca este si cu voi'a Dtale, preste parte filologica a scrisorii Dtale, la care eu din parte'mi me voiu indestula de a reflectá numai atata, ca va mai trece inca o diecime buna de ani, pana candu unii altii dintre noi si Dvóstra voru invatiá aceste limbí atatu de bine, pentrucá se póta dice cu totu curagiulu ca le au intregi in potestatea loru, precumu are olarulu lutulu la formarea vaseloru, din cauza, ca ambele limbí se afla tocma acumu intr'unu procesu asemenea celui chemicu, ca ne cum fraseologia, voiam se dicu idiotismii si multimea de proverbi (romanii le dicu si parimii) si tóte finele inturnaturi, nuantie si sinonime, dara inca nici materialulu celu mai crudu alu limbei, adica seculu ei vocabularu nu ne este pe deplinu cunoscutu, de unde apoi vine, ca noi romanii patimu cu Dvóstra si cu sasii neasemenatu mai adesea, ceea ce patisi Dta cu terminulu p'enzes, ca frasele si proverbiile nóstre vechi stravechi cunoscute pana si la poporulu nostru tieranu se traducu atata de curiosu, in catu traduse nu le mai póte intielege mai nici unu romanu; eara acea impregiurare o retacu cu totul, ca traducunduse din ungrescu séu nemtiesce in limb'a romanésca mai nimini nu se simte indatoratu a respecta natur'a limbei ro-

manesci, de unde apoi purcede adesea, ca asemenea traductiuni neintielese se arunca la o parte cá orice alta maculatura de nimicu, precumu acést'a se intempla cu mai multe carti si cu o céta numerosa de articuli tradusi din alte jurnale cá de claca, cá in bataia de jocu, séu cá se me tolasescu de terminulu Dtale, cá tradusi de p'enzes napszamosok, dintre carii unii nu voiescu se lucre, eara altii nu sci u se lucre, inse unii cá si altii fura diu'a predandu negrel'a si charti'a.

Dta Domnule Gál combati indolenti'a séu mai pe intielesu nepasarea si lenea romaniloru si a unguiloru. Recunosc acea indolentia si nu numai me invoiescu cá se fia combatuta, dara iti arat si dorinti'a mea de a vedé combatendu si biciundu din tóte laturile si din tóte poterile pe barbatii betivi si lenesi, pe femeile cele somnurose si nasurose, pe tinerii perde-véra si asiá mai departe, eara acést'a atatu mai vertosu, ca eu partea cea mai insemnatore a capitalulu cerutu pentru inavutirea nóstra o affu in bratiile nóstre cele venose.

Dta affi ca lenea nóstra comuna este mostenita dela turci de candu domnia si ei pe aici. Este adeveratu, cumuca pe acelea timpuri unoru clase de ómeni le placea tocma cá si turciloru, a nu pune man'a pe nimicu afara de arme si de pacharu, a si tiené haremurí cá si turcii, a trai din gat'a cá si ceia, eara candu nu mai avea din ce, a se pune pe rapitu si despoietu. Crede inse Domnulu meu, cumuca turcii si tóte adunaturile de popóra asiatiche cate s'au amestecatu pintre noi in Croati'a, Banatu, Transilvani'a si in o parte mare a Ungariei, pe lenga tóte iscusitele blastamatii straplantate prin ei din Asi'a incóce, inca totu au mai avutu se invetia cate ceva si ei dela ai nostrii. Ore asiá numitii Raubritter din Germani'a si Austri'a, Condotieri din Itali'a si cumplitii Armagnacs din Françi'a, cumu si haiducimea poloniloru si a romaniloru si unguiloru, cu catu erá mai buni decatu Spahii si Janiciarii turciloru? Pre lenga ce ca aceia nu lucrá nimicu, nu se apucá de nimicu, pre lenga ce tienea impregiurulu loru multime mare de sierbitori armati si nearmati, inse toti cá unulu trantori lenesi, apoi dedati a rapi si a trai totu numai din sudórea altora, tocma prin acésta facea pe locuitori cá se despere a mai cultiva pamentulu séu a se apucá de mesterii, pentruca o sciá din capulu locului, ca mai totu ce lucra este pe sam'a altora.

Prin urmare pana aici ne intieleseramu in tóta privinti'a. Acumu lipsesce cá se mai cercetamu si se descoperimu inca si alte cause ale indolentii nóstre ardelenesci; nu sci u inse déca vei priimi si Dta opiniunile mele.

Eu adica tienu asiá, ca mai bine cá de 1½ seculu incóce tóta sistem'a educatiunii si a institutiunii scolastice in Ardealu a fostu intocmita cá inadinsu asiá, cá prin aceea si devenimu parte lenesi nepasatori, parte nisce teoretici necaliti, carii dupace amu perdutu — voiam se dicu am petrecutu — cate 10—15 ani in scóle, se nu scimu nici cate fere trebuescu la unu aratru, nici se cunoscemu graulu din ordiu ori din seara. Audi acolo sistema tragicomica, dupa care fitorii ciobotari, croitori, argásitori, curelari, fauri si rotari,

lemnari si murari, negutiatori si plugari, zugravi si argintari se se pregatesca pentru meseriile lor numai din acea etimologia si sintaxa latina, se manance la batai de nuiele si corbace pentru quae maribus solum, — Nomina composita si simplicium leges compuse de altumintrea minunatu pentru iesuti a latura cu fitorii functionari politici si judecatori, teologi catolici si acatolici, medici alopati si homaeopati, ingineri, oficiri si generali, ministrii si diplomati; eara sciintiele reale, fisic'a cu toate partile ei, mineralogi'a si chemi'a, agronomi'a si toate cunoscintiele neaparatu trebuintose clasei comerciante, seu se nu fia propuse nici decumu, seu toama dupa unu cursu de 10—12 ani in cele doua clase ale cursului juridicu, (buna ora ca in licetulu din Clusiu), adica se se propuna atunci si numai la acea parte a tinerimii, despre carea se scia de siguru, ca a intratu la facultatea juridica cu respicatu scopu de a se face orecandu amploiatii si advocati, eara nu altuceva. Mai punemu in cumpana si acel dispretiu si acea urgia ce se insufla tinerimii scolastice catra totu ce se numia comerciu, industria, agricultura. Sciu Domnule Gal ca vei fi tienendu si Dta minte exemple nenumerate din tineretiile Dtale: unde studentii nu numai cei din familia nobile, ci si din clas'a simpla a orasieniloru, ba toama si cei esiti din parinti iobagi mergundu acasa pe vacantia se rusina de profesiunea parintiloru lor si in locu se ajute cate ceva la cealalta familia, dapa a carei sudore batea in pinteni seu in pachara pe la Clusiu, Aiudu, Osiorheiu, Alb'a-Julia, Odorheiu, mai bine ambla dintr'unu locu in altulu, ca garbozias deak, cumu se dice la Dvostra, seu cumu dice romanii nostrii dupa unu proverbu cam prosticeleu dara bunicelu „taindu caniloru frundie si manandu'i la apa.“

Si care a fostu ultimulu resultatu alu acelei sisteme? Acelasiu a fostu dupa a mea opiniune, ca s'au imultitu in tier'a nostra candidatii de „szolgabirai“ si de „procatori“ seu „patvaristi“, inse partea cea mai mare numai carpaci, armati cu cate o rugina de sabiora, cu instructio tabularis, cu cativa articuli din Verböczi si cu alti atati din Aprobate, pre lenga care multi din ei remanea peritori de fome, pana ce vultorea revolutiunii din 1848/9 inghiti unu mare numeru dintrinsii; — eara tinerimea romanésca in acelasi timpu se imbuldia la — „popia“, ca airea nu prea avea ce se caute; eara apoi pentru ca se incapa mai multi, se sfasiia comunele in cate doua parti, un'a unita si alt'a neunita, imitanduve in acest'a pe Dv., carii erati de mai nainte sfasiieti in cate doua seu trei si patru confesiuni, cu scopu ca se pota trai alatura mai multi Rectores, Cantores, Organistae et Campanatores si se fia scutiti de recrutatiune, contributiune, cum si de corbaciulu prefectului domnescu si de alunulu szolgabiraui nemesiescu.

Asia era odinora: parintii si mosii au mancatu agurid'a si au strepeditu dintii nostrii si ai filoru nostrii. Ore inse noi cu privire la institutiunea si educatiunea publica si privata amu apucatu pe o alta cale mai sanatos'a si mai salutaria? Ore nu impingemu inca si acum cu toate bratiile pe tota tinerimea, fara nici unu respectu la capacitate si spiritu totu numai la cursuri umaniore si la facultati? Cate scole reale, comerciale si tehnice, si cate institute de arte se afla in Ardealu? — La noi romanii pe acestea campuri este — afara numai de Brasiova si aici inca ca inceputura — tabula rasa; eata noi nu negamu acesta; dara Dv. carii numerati atatea gimnasii si colegii, adica totu scole umaniore, cumu stati cu asia numitulu Realismu? — Noi nu scimu, Dv. trebuie se sciti acesta mai bine si ne veti indator'a prea multu deca ne veti informa si pe noi, pentru ca deca sunteti pe cale buna se ve imitam.

Ceea ce scimu noi este totu numai vechiulu nostru refrenu: comerciu preste totu pasivu; industria — toama si cea sasésca — indereptulu intregi industriei apusene; agricultur'a de susu pana josu in statulu primitivu; trei seu patru generatiuni pana la noi invatiasera oresicumu ca inadinsu ca se le fia rusine de lucru.

Se aieptamu cate ceva inca si despre acea clasa a locuitoriloru transilvani, carei nu numai ii era rusine a pune man'a pe lucru seu inca a invatia ca se scie ei insii dispune si ordina lucrarile pe mosi'a lor, ci carei ii era grétia si uritu a si petrece aici in patri'a sa, ci ii placea a si manca mai in tota vietia veniturile afara in strainatate? Nimicu din toate acestea, pentru ca ne sunt multu mai cunoscute decatu ca se mai avem trebuintia de a ni le spune unii altora.

In locu de acestea se trecemu mai bine deadreptulu la clas'a tieraniloru cultivatori de pamentu, se o cercetamu deca se pote, din natiune in natiune si din tienutu in tienutu, tragundu para-

lela intre iubirea seu ur'a de lucru, intre industriozitatea si lenea unora si altora.

Despre acestea inse cu alta ocaziune. (Va urma.)

Brasiovu, 5. Dec. D. cons. gub. si comite locutiitoriu Conrad Schmidt se ocupa mereu cu cercetari si esaminari in toti ramii administratiuniloru diferite. Mercuri tienu siedinti'a comunitatei centumvirale si indata dupa aceea o adunare districtuala, in cari veni inainte si egal'a indreptatire a nationalitatiloru si caus'a dotaril preotiloru, despre care mai pe largu in Nr. v, acumu atingemu numai in parte, ca in adunarea districtuala reprezentantii fura provocati a impartasi, deca, si ce s'a facutu in privinti'a dotarei preotiloru rom. si respunsulu fu, cumuca in celea mai multe locuri li s'a taiatu portiunea canonic'a; eara in cealalte se face acumu, inse preotimea nu e multumita cu ceea ce s'a facutu. Unu deputatu romanu alu unei comune, dechiar'a, cumuca pentru dotarea preotiloru gr.-n.-u. s'a facutu puçinu si i pare reu, ca nu s'a defiptu in principiu unu cantu determinatu, din care se pota preotulu trai amesuratu statulu seu; si defigerea acest'a ar fi bine se se faca dela locurile mai inalte. D. comes l. oserba, ca trebuie se se iea privire la deosebitele impregiurari locale, si pentru aceea nu se pote defige unu cantu dela locurile inalte, pentruca unele comunitati au, altele n'au de unde da; apoi in calatori'a s'a a esperiatu, cumuca chiaru in comunele curatu romane s'au facutu celea mai mari dificultati in privinti'a dotarei preotiloru, respondienduse: pop'a se traié sca cum trai si inaintasiulu lui, ca nu se pote da nemicu. D. comesu inse puse unu terminu si pentru dictictulu Brasiovuului asemenea, dupa a carei decurgere se i se faca reportu despre esecutarea acestui lucru, ear' preotimei i se dede sfatu se priimesca ce li se da, asteptandu pana la alte timpuri mai bune (!?) candu li se va pute imbunatati sörtea. — Din relationari se mai vede, ca Codlea, Feldiora si Prejmeru ar fi meritulu pentru beseric'a romana cate 15 juguri de pamentu, Santupetru 8¹/₂, — si 2 de fenatia, Bodu 8 si 5 fen. Vulcanu 8¹/₂ si 5 de fen. Hiltiu 10. Ghimbavu cate 3 intr'unu otaru si 2 cara de fenu, Rodbavu 5 si 3 de fenu. Maghiarus'u 3³/₄ aretura si 2¹/₄ fen. si cu acestea segregari socotescu comunele susunumite, ca au si deslegatu intrebatuinea dotatune. — Unele alte observatiuni la caus'a acesta asteptamu se faca respectivii ce luara parte la adunarile acestea, noi mai adaugemu aci, cumuca adunanti'a districtuala au alesu in comisiunea liberarei de militia pre judele din Codlea Peter Müll ca sasu si pe negutiatorulu Diamandi din Brasiovu, care representedia vreo 2—3 greci aflatori in Brasiovu, ca unulu ce se tiene de greci, ear' romanii vreo 50 de mii in districtulu acesta, cu toate ca se afla D. comesu aicea, remasera cu totulu nerespectati si la alegerea acesta. — Neci se pote altufeliu — pana cand nu va fi si romanul reprezentatu in adunari dupa egala indreptatire, ad. cumu cere dreptatea si concordia fratiésca intre natiuni, ear' nu dupa calouele arbitragiului.

— (Dupa Korunk. Focuri.) Desele sciri despre noue nenorociri de focu nu mai voru a inceta; deci ne simtimu indemnati a inregistra earasi cateva.

In Szombatfalva apröpe de Udvarhely la 13. Nov. arsera casele si tota averea dela cinci secui. — In Rugonfalva se prefacura in cenusia la 7. Nov. 23 case earasi de ale secuiloru. Foculu dinteu s'a escatu de negrija, cestu din urma s'a pus prin tecunariu din resbunare. Pela 4. Nov. impregiurulu Segisioerei s'au intemplatulu mai multe arderi de paduri. — Pe la Cisnadia (Heltau, satu mare sasescu) inca au arsu padure, precumu si doua siuri. Din orasiulu sasescu Bistritia se scie, cumuca dupace in cursulu tömnei acesteia s'au intemplatulu de patru ori focu in suburbiile lui si s'au nenorocitu 18 locuitori cu familiile lor, apoi mai pusera focu si unu senatoru, care inse s'a prevenitu de timpuriu. In acelasiu tienutu arsera la Lechniti'a in trei restimpuri 6 gazde. In Dipsia la 14. Nov. arsera 24; in Bilacu la 15. nóptea 32, intre carii si cas'a preotulu si biseric'a romanésca. La 12. Nov. in St. Jacobu au datu focu la parochulu sasescu, de unde se aprinse si biseric'a sasésca si casele altoru 4 sasi, cum si ale clironomiloru D. Theil, unde se dedese focu si mai nainte cu cateva zile. Totu pe acolo se dete focu si la paduri. In Bistritiora au arsu 20, in Encea 5, in Sebisiulu de susu 10, in Sieu 1 economu. In Betleanu s'au datu focu la fenurile lui B. F., la Taureni au arsu trestisiulu. La Chinteleag inca a arsu padure.

Numai in cronicile vechi citim, ca in timpuri belice cand venia unu poporu asupra altuia, incepea dusimaniele cu aprinderi de sate si orasie. — Asemenea blastamu se pare ca a-

junse estimpu pe sarman'a tiér'a nóstra, pareca sunt turci si tartari pe pamentulu acesta. Nu poti inse alege bine, óre a-furisit'a negrija si lene, séu satanic'a resbunare a ómeniloru blastamati casiuna mai multe stricatiuni. Asiá de es. la Désiu in 11. Nov., díu'a de Sz. Martinu, cativa unguri petrecandusi la cas'a unuia din ei in betia, se aprinse cas'a deasupra lor; ei scapara deocamdata cu fug'a, doi inse voidu se scótia vinulu si o gasca fripta se reintórsera in momentele candu copersistulu cadíá preste ei si asiá perira in flacari. —

Clusiu in 23. Noemvrie 1862.

I n s c i i n t i a r e.

Comitetulu societatei romane de leptura din Clusiu au determinatu tienerea adunarei generale a dou'a pe 18. Dec. st. n. séu in diu'a de S. Nicóra 1862.

Ce prin această se aduce la cunoscinti'a multu onorat. Domni patroni, precumu si a tuturor membriloru aceiasi societati, invitanduse totudeodata, cá se binevoiasca a onorá acea adunare cu a loru presintia.

S a m u i l e P o r u t i u ,
secretariu.

Limb'a in Ungari'a e mai puçinu espusa arbitriului; ceea ce se vede din urmatóri'a

P U B L I C A R E.

Dupa intimatulu gratiosu alu in. cons. ung. regescu de locotenentia din Bud'a cu datulu din 15. Sept. 1862. Nrulu 56,981 sositu la universitatea comitatensa, — Mai. sa imp. si apost. regia, avendu de scopu a si estinde ingrijirea sa parintésca prégratiosu asemene si la interesele nationale a le locuitoriloru romani din Ungari'a, din privinti'a a vindecá si respeptive a incetá plansorile repetite, si ajunse in caus'a acést'a la tronulu préinaltu, s'a induratu prégratiosu a ordiná cu resolutiunea préinalt'a din 27. Juliu a. c., cá in comunele nemagiare, de limb'a comunei in principiu acea limba se se privésca, cu carea se folosesce peste totu maiortatea mai mare a comunei respeptive, si la deciderea acestoru impregiurari s'a ordinatu prégratiosu folosirea tabelorulu sustatóre statistice scl.

Candu dara universitatea acésta comitatensa s'au incunoscintiatiu, in urmarea gratiosului decretu aulicu cu datulu din 20. Augustu, Nrulu 12632, despre acésta prégratiósá resolutiune pentru strens'a ei tienere, totudeodata i s'a impusu de datorintia, cá strensu se deoblige pe respeptivii deregatori sub respunderea personala pentru consciintiósá tienere a acéstei resolutiuni préinalte.

Cu ocasiunea acésta altumintrele, universitatea acésta comitatensa deosebi si de nou s'au facutu atenta la acelu préinaltu manuscrisu alu Mai. Sale imperiale si apost. reg., datatu de 20. Oct. 1860 in caus'a limbei oficióse, dupa acarui intielesu binecuprinsu, in Ungari'a, cu convenientia la legile patriotice; limb'a oficiósá e cea magiara, — si jurisdictiunile in afacerile loru oficióse, si in coatingerila intre sine, se folosésca limb'a magiara; in coatingere cu locuitorii nemagiari inse, acelu propusu préinaltu parintescu a Mai. sale imp. si apost. regesci, basatu pe dreptu si ecuitate, e, cá rugarile séu instantiele unei partide singularie nemagiara, ce ar fi compuse in alta limba a tieiei, nu numai se se priimésca, — ci si decisiunile si respunsurile, ce se aducu de acele deregatorii, carii stau in coatingere nemediulocita cu partidele, in acea limba se le dee, in carea rugarea a fostu compusa.

Decisiune. Acestu gratiosu intimatu alu locotenintiei regesci datu in privinti'a usuarii limbei comunelor si hotaririi acelei, se ordina pentru stríns'a lui tienere a se dá in copia sedriei comitatense, domniloru vicecomiti, precumu si judíloru de cercu spre publicare, eara tuturor comunelor a se imparti tiparitu in traducere romana.

Din siedinti'a adunarii deregatoriloru a comitatului Carasiu tienuta in 14. Oct. 1862 in Lugosiu. Nro 70/4461.

Stefanu Radoniciu m. p., proto-notariu.

— Comisiunea alésá din sinulu consiliului locutiintialu spre a face unu proiectu de lege pentru deslegarea intrebatiei nationalitatiloru nemagiare, inca nu sia tienutu siedintiele meritorie. „Conc.“ ne spune, ca in 1. Dec. se va tiené 1-a siedintia sub presiedinti'a D. gubern. Pálffy, si oa cons Dobransky inca e pofritu a luá parte la aceste conferintie.

— Caus'a impaciuirei cu Austri'a se ventura acumu numai pe suptu mana prin barbatii de influentia; ear' diet'a Ungariei se pare a fi relegata la vreunu momentu ajutatú de impregiurari.

Despre convocarea dietei Ardealului se respandesce faim'a, ca pana in lun'a lui Martiu viitoriu se va pune in lucrare, pentrucá deputatii, ce se voru alege in dieta pentru senatulu imperialu, care se va reintruni in Juniu, se póta luá parte la desbaterile senatului. Realizarea acestei sperantie de-

pinde inse fórte, fórte multu, ba tóta dela latírea basei modului de alegere a deputatiloru la dieta; ear oensulu mare, chiaru si de 8 fl. nu ne da mari perspective de vreo reesire cu dorinti'a de susu. —

AUSTRIA. Vien'a. Senatululu imperialu. In siedinti'a din 26. a casei de diosu se continuara desbaterile asupra rubriciei bugetului pentru resboiu. (In logia se aflá archiducele Raineru si Wilhelmu prinç. de Wasa; in ceéalalta galeria o multíme de oficiri.) Intre alti deputati vorbesce Tomanu pentru redicarea granitiei militare a Croatiei si incorporarea ei cu Croati'a, ceea ce inca ar' face o economia in bugetu; séu celu puçinu locuitorii nemilitari se se impartasiésca de drepturile constitutionale. Prinz apra stergerea a 6 milioane, din privintia, ca locuitorii, muntiloru nordicii ai Boemiei sunt cercati de fómete. N'ar fi luatú bucurosu iniciativ'a la defasiurarea politicei inalte in senatu, dise mai incolo, inse fiinduea reprezentantulu guvernului a atinsu prea puçinu, elu mai adauge, ca guvernulu fú provocatu, a da man'a cu Franci'a in caus'a italiana. Elu è in contra acestui lucrú din duple cauza, una, fiinduca aci s'aru lucrá, cá se se impedece incordarile de unificare ale Italiei, care se produsera numai cu unu feliu de maestria, si acésta problema ar trebui se se lese numai imperatului Napoleon, ear' Austri'a se nu o atinga. Elu nu è de parere, cá Austri'a se intinda man'a, fiinduca è contrariu simtiementelorú, cá astadi se intinda cineva man'a celuia. ce eri 'lu batú. — Se Suie Giskra pe tribuna si dice la propunerea dep. Tomanu, cumca senatulu nu è competentu, ne fiindu si croatii de facia, a desourcá o cestiune constitutionalá si vin'a la acésta se o pórté croatii, cari n'au tramisu la senatulu imperialu, apoi incepe a trece la desbateria pentru aliantie (vedi si Nr. trecutu) si acúsá neistetimea diplomatiei austriace, fiinduca ea nu sciú a impedece neci incheierea tractatului comercialu pruso-franeu, neci recunóscerea Italiei de Rusi'a si Prusi'a, inse in punctulu, ca nu vré se cumpere pacea cu Sardinia in pretiu de a cede Venetia are totu dreptulu. Dechiara politic'a nationalitatiloru de sucita si díce ca pe oalea acésta, devine omulu silitu a intemeiá state, unde toti locuitorii au asemenea nasuri. Locuitoriulu din Elsatia se tiene de francu — macaru ca vorbesce germanesce, si inca nime n'a pretinsu dela Franci'a se se lapede de Algeri'a si Angli'a de Indi'a orientala, cu tóte ca Beduinii si locuitorii Hindusu se scóla cu armele in maná in contra domnirii veneticiloru — Intocma se nu creadia cineva, cumca vremu a cede neci catu o palma de locu din posesiunile italiene — (bravo!) — si fiindca Sardinia eugeta la unu ce cá acesta, si fiinduca ea armédia necontentu, asia si noi trebuie se remanemu inarmati. — Apra bugetulu nescadiutu, si incheia, conjurandu pe cas'a deputatiloru, cá se nu provóce cu ocasiunea acésta unu confietu seriosu cu Domnulu de resboiu si ou armat'a; ministrulu de resboiu conte Degenfeld desvolta mai multe date privitorie la bugetu; se invoiesce la stergerea de 6 milioane din elu, pentru ca crede, ca prin reducerea armatei din Itali'a ei va economis'a, eara mai multu nu póte concede (bravo) si cas'a primesce intregulu proiectu alu comisiunei (Dupa votisare fú chiamatu Dr. Giskra in logia la archiducele Rainer carelu felicitá pentru succesu) si dupa primirea bugetului militarulu in cifr'a de 107,323 de mii, fl. pe lenga alte venite militare, se primi si bugetulu de marina cu 10.039,619 fl.; subventiuni si garantii de interese cu 4.695,000 fl.; datoria statului cu 113.698,750 fl.; amortisarea datorieloru 18.870,500 fl. si asiediarea capitaleloru cu 5.061,961 fl. si inca tóte fara de desbatere.

Siedinti'a din 27. Se iea inainte acoperirea rubricelor din legea finantiala, adeca de unde se se scótia sumele asiediate in bugetu, care pe 1863 suié la 366 milioane 484 de mii 451 fl. — 466 484.451 fl. Asia se primi cá se se iea din contributiune direpta 109.811,700 fl.; din darile nedirepte (de 'mpreuna cu aruncaturile de pana acumu) 184.280,717 fl.; venitulú din proprietatile statului, montanistica, monetaria 7615157 fl.; alte deosebite venite din bunurile vendute ale statului 1.804,120 fl. Se primira apoi cei 4 art. ai legii finantiale din inceputu fara desbateré, ear art. alu 5-lea, care tractédia despre suirea contributiunei direpte au casinatú mari desbateri, 15 oratori se insinuara, dintre cari unulu Loninger, pretindea se se mai mărăsca contributiunea de pamentu inse numai cu $\frac{1}{12}$, parte si nu cu $\frac{2}{12}$, dupa cumu proiectá maiortatea. „Calei de feru de Sudu“, strigá elu, „care trage unu venitu anualu de 15 milioane i s'a daruitu contributiunea de venitu pana la 1868, o suma mai mare de unu milionu; si tieranii se o platésca. — In urma recomandá casei, cá suirea aruncaturei la contributiunea pe case se se delature cu

totulu, si la contributiunea de pamentu se remana numai cu $\frac{1}{12}$ suita. Pe la 2 ore se amana siedinti'a, care se continua apoi in 28. Noemvrie totu asupr'a suirei contributiunei. Vorbescu mai multi in favorea tieriloru sale, si in urma deveni desbaterea din urma alegunduse oratoriulu generalu. Dr. Taschek. Hopfen desfasura temeuriile cari silira pe comisiunea finantiala a proiecta indoirea aruncaturilor de contributiune si o suire a contributiunei pe cupone de 7 procentu. Dr. Taschek compune propositiunile si aduce lucrulu la votisare. Asia se primi proiectulu comisiunei finantiale; adeca indoirea aruncaturilor la contributiunea pe pamentu, la venitul caselor, contributiunea claselor de case si pe castigu, si suirea contributiunei cuponelor cu 7 procentu, respingunduse tote cealalte amendemente. Dupa acesta se primira si ceialalti articlii dela 6 pana 10 fara multa desbatere; dorintiele proiectate de comisiune, ca se se faca catra guvernul, inca se primira, afara de dorinti'a ca se se inmultiesca gendarmeri'a. Se primi si proiectulu lui Tomanu, ca se se roge guvernulu, ca graniti'a militaria inca se iee parte din drepturile constitutionale si cu acesta se incheia siedinti'a la 3 ore, dupa ce mai cumca guvernulu va intrebuintia tota potintiosa cruciare facia cu locuitorii cei nenorociti daunati fara vin'a lor, — de prin tienuturiile celea mai serace, — dicundu mai incolo. „Nu lipsescu a declara, cumca la ducerea in deplinirea suirei contributiunei in tierile singurite, mai pučinu favorite din natur'a lor, va ingriji regimulu, ca se uu se faca neci o povara la contribuenti nesuferibila, si va concede a se intrebuintia cruciare in casuri concrete, unde voru a-reta temeuri justificatore; si legile si prescrierile le va esecuta ferindu tote abusurile fiscale luandu tota privinti'a pentru tienuturile celea suferitoare din nefavorea deosebitelor impregiurari. — Vom vedea si amanuntele legei dupa sanctionarea ei. —

— „W. Z.“ publica, ca Mai. Sa a amanatu convocarea dietelor pana in 8. Jan., ear a Bucovinei, Dalmatiei, Galitiei pana la 10. Jan. 1863.

— Pentru completarea gimnasiului nostru greco-orientalu din Brasiovu s'au asemnatu dela statu o subventiune de 4000 fl. pe anu, si odata pentru totudeauna pentru adaptarea localitatiloru 1000 fl. si pentru procurarea midiulocelor de in-vatiamentu 600 fl.

Chronica esterna.

TIER'A ROMANESCA. Bucuresci, 2. Dec. Monitorulu ofic. publica unu reportu alu ministrului lucrarilor publice catra Mari'a Sa Domnulu cu data 13. Nov., prin care, in considerare ca D. Gr. Bibescu B. Brancoveanu. care a luat concessiunea cailoru ferate in Romani'a de dincoce de Milcovu n'a depusu, conformu art. 8 din legea de concessiune, cautiunea 250000 franci, la 13. ale lunei Nov. cere anulara concessiunii. Dupa acestu reportu urmeza regulatu decretulu, prin care „concesiunea cailoru ferate din partea de dincoce de Milcovu a Principeleloru Unite, este si remane anulata.“

— Adunarea se ocupa in comisiuni cu cercetarea sotelor si a bugetelor ministeriloru din afara, de resbelu si din intru. „R.“

ITALIA. Turinu 1. Dec. Drumulu de feru dela Neapole la Rom'a s'a deschisu. In siedinti'a de astadi a camerei respinse Ratazzi invinuirea, ca s'aru fi portatu servilu facia cu Franca si dice: „credem, ca alianti'a franco o au intemeiatu numai interesele comune ambelor natiuni. In orientu amu aperatu principiulu nationalitatiloru, in reportu catra Rom'a incordarile nostre au fostu indreptate spre a midiuloci inctarea ocupatiunei france si a rumpe paretele despartitoriu intre teritoriulu papalu si regatul Italiei. Am speratu, ca vomu impaca partitele —; inse ne potendune succede a pe face o majoritate parlamentara de lipsa la gubernare ne amu datu demisiunea.“

Va se dica, ministerulu Ratazzi din privintia inalta politica si a datu demisiunea si Cassini e chiamatu a forma unu nou cabinetu; pentruca desfacerea camerei ar fi casjunatu o crisa periculosa.

Contele Sartiges, noulu solu francesu si a datu eri creditivele la regele.

In caus'a candidarei regelui grecescu se sorie, ca Angli'a se va lepada de candidarea princ. Alfred, precumu si Rusi'a de a ducelui Leuchtenberg.

Inarmarea in Itali'a a luat earasi dimensiuni forte latite;

s'ar pare, ca le e la usia unu resboiu pe vietia pe morte, atat'a intetire o dovedescu in punctulu acesta. Ore nu mirosa si italienii incordarile reactiunei europene? —

Brasiovu. (Urmare din Nru trecut.)

V. Cobsarii romani (cobs'a este unu instrumentu de corde) candu acompaniaza orice melodie, totudeaun'a cu manier'a de misicare si impartie la cu care incepe cu aceea si sfirsiesce; ei totu intr'o vreme cu necontenire in fiacare mesura suna si pe terti'a acordului impreuna cu tonice'a si cu dominant'a, si astufeliu aceasta terti'a facundu o disonantia si mai nesuferita pe la unele din mesuri, candu se intalnesce cu note neertate unei armonii prin melodie, iar ei fara se misce si pe terti'a nu potu se acompanie pe cobsa; am observatu pe cobsarii cei mai cu esperientia ca, ca se scape de aceste sunete turbate, imiteza pe cobsa in mesurile disonate melodi'a ca vior'a in locu de acompaniamentu, si trecandu la mesur'a urmatore, incepu earasi prin acompaniamentulu lor regulatu; aceste tote preschimbari inse, potu se le faca cobsarii numai la melodiile in mesura de $\frac{3}{8}$, pentru ca se esecuta a n d a n t i n o s e u m o d e r a t o; basulu dar' pentru Fortepianul' amu scrisu intr'u tote conformu acompaniamentulu de cobsa, si in misicare si in impartie la pentru originalitate si pentru ca cu orice alta maniera de acompaniamentu, melodiile pierdu din caracterulu loru nationalu, numai pentru apropierea basului de melodie, s'a inlocuitu terti'a cu octav'a tonicei, si cu tota aceasta departare a tertii, pe la multe din mesuri totu se mai arata dej'a sunete salbatice intre basu si melodie.

VI. Lautarii romani, mai au o sistema, ca nici odata nu se asprescu esecutandu numai o singura melodie, ci totudeaun'a dupa ce repetéza pe fiacare regulatu de doua si de trei ori, apoi fara intrerupere trecu la alt'a, urmandu cu esecuti'a inainte dupa placerea lor, seu a amatoriloru care'i asculta si se oprescu earasi fara nici o regula; asta este cuventulu ca la nici o melodie nu se vede scrisu mesura de finalu.

De si espunerea caracterului melodiiloru romane s'a facutu aci catu s'a pututu mai pre scurtu spre a nu osteni cititorii, dar ele sunt de ajunsu pentru a se intielege adeveratulu caracteru alu melodiiloru romane.

1860, Juniu.

Alessandru Berdescu.

(Va urma.)

Publicatiune.

Fiindu ca licitatiunea tienuta la 11/23. Noemvrie 1862 nu au avutu rezultatulu doritu, asiadara Efori'a scololoru romanesci din Brasiovu face prin acesta cunoscutu, precumu ca licitatiunea a doua spre esarendarea bailoru de aburu, de dusiu, de asudatu si de vane cu tote localitatile tiitore de ele, care se afla lenga cladirea scololoru gimnasiale romanesci in preurbu se va tiené la 2/14. Decembre 1862, la care se invita toti acei Domni, care voiescu a licita. —

Domnii licitanti au se se prevéda cu unu vadiumu in suma de 150 fl. v. a. —

Conditiiunile licitatiunii se potu ceti in cancelari'a mentionatei Eforii scolare. —

Brasiovu in 12/24. Noemvrie 1862.

Efori'a scololoru romanesci.

Se face presciintiare de prenumeratiune la

Gazet'a Transsilvaniei si Folia

pentru *Minte, Anima si Literatura*

pe anulu viitoriu,

sem. I. cu 5 fl. in laintru si cu 8 fl. m. a. inafara de Monarchia, pe anu cu de 2 ori pe atata. Gazet'a si Folia va esi ca si pana acumu.

OO. Domnii prenumeranti si correspondenti sprijinitori ai foiloru acestora voru binevoi a grabi dupa potintia cu renoierea prenumeratiunilor, spre ceea ce sunt si rogati cu tota onorea.

Cursurile la bursa in 2. Decemvrie 1862 sta asia:

Galbini imperatesci	—	—	5 fl. 84 cr. v. a
Augsburg	—	—	121 " — "
London	—	—	121 " 50 "
Imprumutulu nationalu	—	—	82 " 95 "
Obligatiile metalice vechi de 5 %	—	—	71 " 80 "
Vctiile bancului	—	—	803 " — "
" creditulu	—	—	223 " — "